

Arne Schmiegelow – skibsrederen i Svejlbæk

Af: Herman Rasmussen

(Uddrag fra artikel i "Østjysk Hjemstavn" årg. 2016)

Om morgenen den 5. februar 1961 banker Viggo Hansen, tjener hos forhenværende skibsreder Arne Schmiegelow, på døren til soveværelset. Da gentagen banken ikke giver resultat åbner Viggo døren. Arne Schmiegelow ligger nøgen på sengen, ud over kanten. Han var død. Hans tilværelse var præget af enorm velstand, men også ensomhed. Han voksede op i København og døde i Svejlbæk. Han blev født d. 24. juli 1894 i København, som ældste barn af dampskibskaptajn skibsreder Christian Schmiegelow og hustru Thyra Ingeborg Viola. I 1889 havde Christian Schmiegelow stiftet Dampskibsselskabet Torm A/S sammen med kaptajn Ditlev Torm. I starten kun med et skib og en forsigtig økonomisk linje. Senere fik han en flot karriere i Østasiatisk Kompagni som søfartsdirektør og senere H. N. Andersens højre hånd samtidig med, at han havde aktiviteter i Torm.

Arne Schmiegelow var ældste barn i en søskendeflok på fem. Arne voksede op i et velhavende hjem og fik en god uddannelse og god ansættelse. Arne skulle gå rederivejen. Han tog studentereksamen i 1913 og blev herefter uddannet i rederivirksomhed i Tyskland, England og Frankrig. Han fortalte en erindring fra tiden i England til sine havefolk i Svejlbæk: Han fik ikke meget i løn under sin uddannelse, og da han hen under jul skrev hjem og bad om penge til rejsen hjem - det har været lige omkring 1. verdenskrig - faderen svarede ham, at hvis han ikke kunne skaffe pengene derovre, kunne han blive der i julen.

Arne Schmiegelow

Da Arne kom hjem fra sit ophold i udlandet, blev han ansat i rederiet Torm i 1917. Faderen har sikkert haft en finger med i spillet her, med en store ejerandel af rederiet. Arne klarede sig godt og blev efter 4 år prokurist, en fin titel som fortæller, at han havde prokura, d.v.s. ret til at tegne firmaet udadtil - og indgå bindende kontrakter.

Skibsreder

Allerede i 1922 blev han reder i selskabet. Det kan oversættes til forretningsfører, at han var leder af selskabet på ejernes vegne. Han var efter sigende en dygtig mand og blev omtalt som en "stor leder". Rederiet klarede sig godt og kom nogenlunde gennem krigsårene og fik etableret en god forretning sidst i 1940'erne.

Rederiet Torms vartegn

Velhavende mand

Arbejdet hos Torm og succesen her gav gode penge. Schmiegelow ville gerne vise sin status og nyde godt af sine penge. I 1928 overtog han efter sin far et pragteksemplar af en bil. En Rolls Royce "Silver Ghost" med kaleche, som Christian Schmiegelow havde købt i 1915. Derudover byggede han sig en stor villa på Bernstorffsvej 30 i Hellerup. Den opførtes af arkitekterne Curt von Lüttichau og Alfred Skjøt-Pedersen i 1927. I dag er huset Vietnams ambassade. Han solgte villaen før han tog fast bopæl i Svejlbæk ca. 1950.

Arne Schmiegelow Rolls Royce Silver Ghost

I villaen tjente ægteparret hushovmester, Georg Karlo Hansen, og husjomfru, Olga Bolette Hansen. De fulgte med, når Arne Schmiegelow om sommeren forlagde residensen til Svejlbæk. Her købte de også hus i 1950erne med hjælp fra Arne Schmiegelow på Edvard Egebergsvej 67. Her boede de i mange år og arbejdede for den nu pensionerede skibsreder. Folk, jeg har talt med, beskriver Georg Karlo som en grov, rødmosset og noget fortrukken person, mens Olga var nydelig, og skrap over for mandens drikkeri, dette var nok nødvendigt.

I 1938 købte Schmiegelow et stykke jord ud mod Julsø af Linå Vesterskov og lod opføre en sommerbolig, som han kaldte "Arnsborg". Det ligger lige for, at det betyder "Arnes borg". Arne Schmiegelow trak sig tilbage som skibsreder i 1950, han var da 56 år gammel. Hans far Christian Schmiegelow døde i 1949, hvorefter Arne overtog sin fars plads som bestyrelsesformand i

Torm fra 1950 og til 1955. Ifølge Kraks Blå Bog havde han fra 1949 privatadresse i Svejlbæk, og han betalte skat første gang til Linå kommune 1952-53 og blev da sognets største skatteyder.

Men hvorfor bygge sommerbolig i Svejlbæk? For os, som bor her, er det vel ligetil. Og ser man Arnsborgs beliggenhed er det klart. Men der var mange andre steder, hvor sommerhuset kunne ligge. Arnes yngste bror, Eigil Schmiegelow, var "blevet sat i stand til" at købe Rodstenseje ved Odder, han var blevet godsejer. Rodstenseje blev købt for 700.000 kr. i 1927. Han var meget foretagsom og en energisk natur, der udviklede godsets mejeri til et sandt herregårdsmejeri og senere isfabrikken "Herregårdsis". Måske var Arne Schmiegelow inspireret af broderens bolig tæt på naturen?

Et andet moment var, at han måske gerne ville væk fra København ind i mellem. Han var ugift. Mange siger, at han var homoseksuel, antagelig har han selv sagt det til en del. Da han flyttede fra København til Svejlbæk omkring 1950, fortalte han, at hans søskende ville have ham "eksporteret" til Jylland. En kilde nævner, at familien forsøgte at helbrede ham for "sygdommen" homoseksualitet. Om det egentlig var det han flyttede fra er en mulighed.

Arnsborg

Schmiegelow og kirkeskibet

I 1939 henvendte Arne Schmiegelow sig til den lokale kirke i Linå. Han spurgte pastor Blenker, om kirken var interesseret i at modtage et kirkeskib som gave. Menighedsråd og præst takkede ja. Alfred Blenker har bag i kirkebogen gjort følgende notat: "Aar 1939 har Skibsrheder A. Schmiegelow, ansat i Dampskibsselskabet "Torm", i København, med sommerbolig i "Arnsborg", Svejlbæk, Linåa Sogn, skænket og bekostet ophængt i Linåa Kirke en stor Skibsmodel (Caravel)."

Indtil jeg begyndte at forske i Arne Schmiegelow, var dette det eneste jeg kendte til ham. Siden hen har kyndige folk fundet ud af, at det ikke er en caravel, men en fregat med 40 kanoner fra slutningen af 1600-tallet. Havde modellen været et skib, ville det ikke have kunnet sejle, dertil er

masterne alt for store og dybgangen for lille med for voldsom en stævn. Modellen skulle have stået på hans rederkontor i København, Holmens Kanal nr. 42.

Foto af Linå kirkes "Caravel". Forfatterens foto.

Forholdet til de lokale

Arne Schmiegelow blev et velkendt ansigt i Svejebæk om sommeren. Men af de mange mennesker, som jeg har talt med, er der påfaldende få, der har mødt ham. Han har selvfølgelig været i lokalmiljøet, men har ikke blandet sig meget. De som har set ham, nævner at han var høj, statelig – og noget rødmosset.

Der er i bogen om Svejebæk –Sejs et erindringsglimt, hvor han med sin hushovmester ved rattet kører rundt i sognet og på egnen i sin sorte Humber. Bilkyndige fortæller, at en Humber vil kunne sammenlignes i dag med en Rover eller Bentley eller Rolls Royce.

Arne Schmiegelows Humber Hawk ombygget til varebil.

Der knytter sig en lille historie til denne bil. Efter Arne Schmiegelows død realiserede hans søskende dødsboet, bl.a. bilen, den omtalte Humber Hawk. Den blev købt af en husmand, Viggo Nielsen i Nyløkke ved Haarup med 10 tdr. land. Han bød på den og fik den for 5.000 kr. En svigersøn hjalp ham med at ændre den ved at gøre bagsædet flytbart, så den kunne bruges til at køre med nogle sække korn, som han hentede til sine grise hos en bror i Lemming. Svigersønnen husker, at det ikke var en særlig stærk bil, men den havde en fantastisk affjedring. Bilen var meget fornem indvendig med læderbetræk og sølvindsatser. Den kørte nogle få år for Viggo Nielsen, så blev den totalskadet ved et sammenstød i Lemming på vej efter svinefoder. Men ingen personskaade. Svigersønnen Thorkild siger, at hvis det havde været Schmiegelows tidligere bil, Rolls Royce "Silver Ghost", som var blevet skadet, ville han have gjort alt for, at den stadig kørte i dag.

Der er mange små episoder, som knytter sig til den forhenværende skibsreder. Kai Laursen fra Sejs kan berette om en oplevelse, hans far havde med Arne Schmiegelow. Omkring 1958 var hans mor, far og søster sejlet i åben motorbåd fra Silkeborg. Motoren gik i stå og båden drev ind ved "Arnsborg"s grund. Aftenen nærmede sig. De tilkaldte en taxa fra villaen, og blev kørt hjem. Næste dag ville faderen og en kammerat hente båden med den defekte motor v.h.a. kammeratens båd. Kajs far syntes lige, at de skulle sige tak for husly og hjælp. De måtte hjem i taxa igen. For de var blevet "hønefulde" af Arne Schmiegelows servering. Derfor måtte båden vente endnu en dag. Der blev vist ikke sagt "tak for sidst" i den omgang.

I bogen om Sejs-Svejbæk fortælles en episode, der nok kan være beskrivende for Arne Schmiegelow. Hotel "Ludvigslust" havde under besættelsen først været rekreativshjem for tyske marinere og dernæst flygtningelejr. Det havde taget hårdt på bygningerne, og der forestod store renoveringer. Hotellet skiftede ejer flere gange, og til slut gik det på tvangsauktion. Det blev købt af den største kreditor, skibsreder Schmiegelow, der bød 55.000 kr. Med fulgte en gældsforpligtigelse på 82.000 kr. I alt 137.000 kr. Dette skete i slutningen af 1952 - og marts 1953 solgte han "Ludvigslust" igen.

Ovenstående viser, at Arne Schmiegelow havde pengene. Hvor meget han tabte, evt. vandt, på denne handel, ved jeg ikke. Som forfatteren af den lokalhistoriske bog tørt bemærker: "Han var nok også den, der besøgte stedet oftest sammen med hovmester Hansen."

Viggo Hansen

Viggo Hansen var født i 1904 i Tjæreborg ved Esbjerg. Han arbejdede rundt omkring som tjenestekarl. Men ender i slutningen af 1920'erne i Sejs-Svejbæk som skovarbejder, gartner og stenhugger. Mange af de personer, jeg har talt med, husker ham, og husker ham som dygtig til sit arbejde endog særdeles dygtig som stenhugger og anlægsgartner. Mange sendte bud efter ham.

Viggo Hansen fik kontakt med Arne Schmiegelow, da denne flyttede til Svejbæk, for at tage fast ophold her - så vidt jeg kan se. Det skete omkring 1950. I retssagen, der fandt sted efter Schmiegelows død, nævnte Viggo, at han var gartner og tjener der. Han var således ansat godt 10 år hos Arne Schmiegelow.

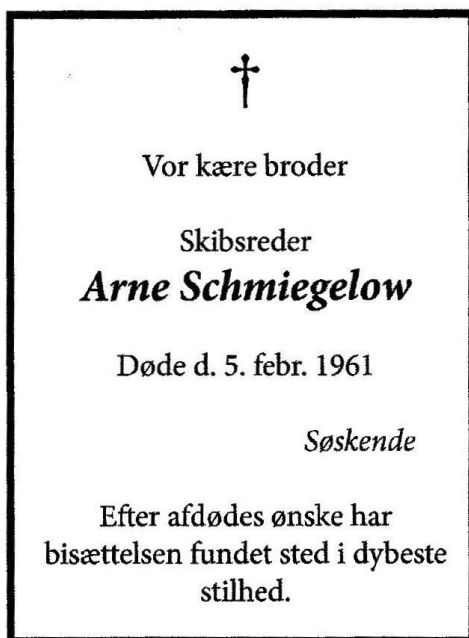
Viggo Hansen var en slank og meget adræt mand, der med godt humør klarede sine opgaver. Han kunne flække en sten i et hug ved at studere dens struktur - og klatrede i træer "som en abe". Folk beskriver ham som behagelig at omgås på grund af hans ligefremme og ærlige facon. Han kunne godt li' en øl eller flere, og det kunne skibsrederen også, så de to blev drikkebrødre. Talrige er de beretninger, jeg har hørt om deres meritter.

Viggo flyttede med sin familie ind i portnerboligen på "Arnsborg". Direkte telefonforbindelse fra hovedhuset til portnerboligen gjorde, at Viggo kunne tilkaldes, når der var brug for ham. Ofte var det for at tage ud af huset. Til Ålekroen, Ludvigslust, Ny Hattenæs, Linå Kro, Svejlbæk Færgetro – Høver Kro blev også nævnt.

Mange nævner turen / turene til Paris. Fra mange sider fortælles den historie, at når skibsrederen rigtig skulle lufte sig, tog han sammen med Viggo til Paris i taxa. Jeg har stillet mig meget tvivlende overfor rygten. Men Viggos barnebarn siger, at den er god nok. Han har historien fra sin farmor, Magda, Viggos kone. Ture som kunne tage op til en uge. Og som for øvrigt også kunne gå til Hamburg. Også München har været nævnt. En ekstravagance de fleste af os ikke kan sætte os ind i, og som i hvert fald kræver en særdeles velspækket tegnebog.

Viggo var både Schmiegelows tjener og hans kammerat. De blev ofte set på området's kroer. Viggo var i den sammenhæng mere selskab end ansat og ofte skal det have lydt: "Skal vi ikke have en til, Schmiegelow". Viggo bestilte og Schmiegelow betalte.

Arvesagen

Dødsannoncen for Arne Schmiegelow

Efter Arne Schmiegelows død kom det til en retssag om hans testamente. I dette stod, at Viggo Hansen skulle arve 50.000 kr. og nogle andre ting: en motorbåd, et køleskab, et havemøblement og skibsrederens personlige garderobe. Boet blev bestyret af Arne Schmiegelows gamle rederkollega, Carl Mazanti Andersen og landsretssagfører Svend E. Kuhn, København. De ville kun udbetale 29.000 kr. til Viggo Hansen, eller gartner Hansen, som Silkeborg Avis kalder ham. Viggo fik fri proces. Hans sagfører var Jon Gudmundsen. Viggo ville erkende, at han havde fået 10.000 som forskud, men han krævede desuden 11.000 kr., som i 1961 var mange penge - i dag ville det svare til ca. 140.000 kr.

Vestre Landsret gav Viggo ret. Han fik sine 11.000 kr. Viggo havde også stævnet boet for feriepengene fra det sidste år - og fik medhold. Viggo købte en landejendom i Resenbro for pengene. Stedet havde også en besætning af dyr. Viggo blev 76 år gammel, han døde 1981.

Her følger en oversigt over Arnborgs ejere gennem årene:

Arne Schmiegelow: 1938 - 1961

Kaj Neckelmann: 1961 - 1967
John Grosbøl 1968: - 1975
Jysk Kabel Aktieselskab: 1975 - 1980
(ved direktør Nygaard Andersen)
Knud Verner Jensen: 1980 – 2016
Helle og Jacob Brunsborg 2017 -

KILDER:

Kirkebøger og Folketællinger
Dansk Biografisk Leksikon
Wikipedia
Hvem Hvad Hvor
Silkeborg Arkiv
Slægtsbog for Schmiegelow-slægten
Dansk Søfartshistorie bind 6
Søfolk og Skibe 1939 – 1945
Torm i 115 år – Erik Eriksen, 2004
Torbådene – Ole Stig Johannesen, 2009
Sorø Amts Årbog 1984
Svejbæk-Sejs i tiden 1900 – 1953, Strunge Jensen
Træk af Rodstensejes historie, Thorvald Madsen, Østjysk Hjem-stavn

-----
Folk i Linå Sogn - MANGE - især i Sejs og Svejbæk.